

СЕЌАВАЊЕ ЗА НЕЗАБОРАВ

Можевме ли да имаме подобар Закон за територијална организација, можевме ли да имаме поинаков резултат од референдумското изјаснување, можевме ли да го спасиме претседателот, можевме ли да го избегнеме Кондово, можевме ли да го одвратиме Љубе од бегство во Хрватска? На ова одговорете сами. Секој си има своја верзија и свои гледања. Она што за сите нас е заедничко е тоа што 2004 година никогаш нема да ја забораваме.

Пишува: **Мишко ТАЛЕСКИ**

Беше и никогаш да не се повтори. Така велме за секоја година која ја испраќаме на буништето на историјата. Новата ја пречекваме со нов жар и дух иако и таа ќе биде фрлена на купот со срам, бедотија и грдотија, како и сите нејзини минати посестрими. Таква беше 2004 година која помина во еден миг, а преполна со настани кои никогаш нема да се избришат од македонската историја. Хронологијата е обемна, збирот на случувања тежок и поразителен за сите нас, за државата. На овие две страници би ги опфатиле оние кои оставија лузни на новото бreme и кои ќе нè следат и наредните години.

РЕФЕРЕНДУМОТ

Одејќи од почетокот кон крајот, забележан ќе остане јануари кога почна битката за паѓање на владиниот проект за нова територијална организација на локалната самоуправа во земјава. Веднаш по Новогодишните и Божиќните

празници се распишаа референдуми во општините Струга, Градско и други за задржување на постојниот општински статус и граници. Тогаш Тодор Петров беше сам и многумина предвидуваа колапс на неговите заложби за собирање 150.000 потписи за распишување референдум. На 14 јули владините коалициони партнери ги усвоија конечните предлози за децентрализација. Тоа беше повод партиите од опозицијата и движењето на Трифун Костовски да се вклучат во кампањата за собирање на неопходните потписи за изјаснувањето на македонските граѓани. По големата турнеја низ државава на здружените партнери, претседателот на Светскиот македонски конгрес, Тодор Петров, официјално соопшти дека заклучно со 19 август се собрани 158.000 потписи како поддршка на граѓанската иницијатива за распишување референдум за територијалната организација на Република Македонија. Претходоа инцидентите во Струга, кога Бучковски го сардисаа стружани. Повредени, превртени и запалени возила, гореше зградата на општинскиот огранок на СДСМ. Во Струга е повреден припадник на "Проксима" и се оштетени две возила на европската полициска мисија.

Бучковски рече: "Случувањата во Струга се организирано убиство во обид". На 7 ноември се одржа референдумот. Тажен исход за иницијаторите. Само околу 26 отсто од вкупно запишаните во избирачкиот список излегоа на гласачките места и се спротивставија на владиното решение за ново територијално прекројување на општините. Со тоа се стави точка на речиси петмесечното измачување на македонските политички сили во Република Македонија.

ЗБОГУМ ПРЕТСЕДАТЕЛЕ

Настан кој ќе остане запишан во анализите на современата македонска историја секако е црниот датум 26 февруари - ден кога во близина на Мостар се урна авионот "Кингер". Загинаа македонскиот претседател Борис Трајковски, членовите на неговиот Кабинет и екипажот. По веста за авионската несреќа беше одложено најавеното предавање на македонската апликација за членство во ЕУ во Даблин, а премиерот Бранко Црвенковски итно се врати во Скопје. Две лоши вести во еден ден. Вината за трагедијата се префрли врз пилотите кои го управуваа претседателското летало. Тоа што аеродромските служби во Мостар и мисијата на СФОР во Босна останаа со сиромашни и контрадикторни информации за причините за несреќата, никој не се обиде до крај реално и чесно да го проанализира. На 2 март СФОР ја отфрли одговорноста за авионската несреќа и ги демантираше тврдeњата дека двајцата војници од францускиот контингент, кои во моментот на несреќата се наоѓале во контролата на летање на аеродромот во Мостар, се повлечени во Франција. Неколку месеци подоцна Тодор Петров изјави дека Борис Трајковски е ликвидиран поради две причини - првата, да не дојде до истовремено одржување на претседателските и на локалните избори во Македонија; и втората, категоричното одбивање на Трајковски да го потпише Указот за прогласување на Законот за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија. На 5 март, со највисоки државни и воени почести, во Алејата на великаните беше погребан претседателот на Република Македонија, Борис Трајковски. Вонредните прилики во државава изнудија вонредни претседателски избори. На 28 април силите ги одмерија неприкосновениот Бранко Црвенковски и новото лице на политичката сцена, Сашко Кедев. Ден подоцна ДИК ги соопшти првичните резултати од гласањето. Црвенковски 62,66 проценти од гласовите, Кедев 37,34, одзивот 53,39 проценти. Црвенковски стана третиот шеф на државата, по Глигоров и Трајковски.

ЉУБЕ ЗАД РЕШЕТКИ

Се нижеа нови моменти од македонското патешествие во 2004 година. Притвор за Љубе Бошкоски - одлука на Комисијата за деловничко и мандатно имунитетни прашања. Одлука донесена за време на првмајските празници. Наскоро Министерството за внатрешни работи доби наредба од истражниот судија да го понајде и да го уапси поранешниот министер за внатрешни работи Љубе Бошкоски, поради сомнение за вмешаност во случајот "Раштански лозја". Собранието на Република Македонија на итна седница ја потврди Одлуката на Комисијата за деловничко и мандатно - имунитетни прашања за одземање на имунитетот на пратеникот Бошкоски за случајот "Раштански лозја". По некое време Љубе побегна во Хрватска, во својот дом во Ровињ. Во август адвокатот Игнат Панчевски обвини дека високи структури на НАТО и Хаг, со лажни сведоци и докази, го конструираат случајот Љуботен. До денес нема конкретни податоци и информации кој од странските претставници во Македонија прави такви конструкции и зошто се потребни лажни докази против Бошкоски. Во септември судот во Пула му одреди 30-дневен притвор на Бошкоски, кој потоа уште два пати му е продолжен на 90 дена. За прв пат се случува висок функционер на македонска Влада да биде гонет за дела поврзани со злосторства. Крајот на годината го круниса случајот Бошкоски со информациите дека сепак Хашкиот трибунал му подготвува "новогодишна честитка" на ексминистерот. Како и да е, случајот Љуботен ќе ги краси воведните страници и топ насловите на македонските и на странските медиуми и во 2005 година.

КОЈ ТОА ТАМУ ПУКА?

Колку оружје има во Македонија? Бројките се различни. Тоа беше една од главните дилеми и проекти на владините и на невладините институции во земјава. На 15 март, во печките на "Макстил" беше уништено оружјето собрано согласно Законот за доброволно предавање и собирање огнено оружје, муниција и експлозивни материји и за легализација на оружјето во периодот од 1.11. до 15.12. 2003 година. Се исполнија ли очекувањата? Организаторите велат да, а аналитичарите го опишаа како обична маскарада. Дека навистина беше и остана маскарада говорат бројните инциденти кои следеа по уништувањето на собраното оружје. Кулминацијата се случи во скопско Кондово каде се кршеа копјата меѓу обичните и арамите, меѓу традицијата и фундаментализмот. И сè спласна како меур од

сапуница по појавата на Џафери, Тачи и Ахмети во ова скопско периферно село. Кој го запали и кој го изгасна огнот и натаму ќе остане енигма, веројатно со никогаш познат одговор.

СПЦ ПРОТИВ МПЦ

Една од неполитичките теми која изминатата година сепак доби и политичка димензија беше повторно нарушениот однос меѓу двете цркви посестрими - МПЦ и СПЦ. Расколникот Јован беше до толку дрзок што ја доведе ситуацијата до точка на вриење со вмеѓување на владејачките гарнитуре во целиот случај. Ниту опозиционите кругови во двете земји не останаа рамнодушни на настанот. Сè почна на 11 јануари кога беше приведен Зоран Вранишковски поради вршење богослужба надвор од верски објекти. Следеа остри реакции од Синодот на СПЦ. На 20 февруари беше запалена викендикката на

поранешниот владика Јован во Нишко Поле. Врвот на апсурдот дојде за време на одбележувањето на 2 август Илинден-националниот празник на македонскиот народ, кога во манастирот "Св. Прохор Пчињски" Зоран Вранишковски се "залепи" до Црвенковски за да се фотографира како владика на т.н. охридска архиепископија. Нови провокации, нови полемики меѓу Македонската и Српската црква. Кон крајот на август МПЦ презеде нови мерки. Светиот архијерејски синод ги суспендира од сите активности и дејности членовите на "црковниот суд" - архијереи на Српската православна црква - српски егзархат во Република Македонија, епископот Велички г. Јоаким и епископот Дремиџки г. Марко. Од Белград пристигнаа нови остри тонови. Сепак, архиепископот на МПЦ г.г. Стефан најави почеток на нова страница меѓу двете цркви, која би значела нов импулс за позитивен развој на соработката. До денес односите останаа статус кво. Ниту напред, ниту назад. Кој е следниот проект на Зоки? Веројатно ќе ни приреди нови изненадувања. Зад нас е исклучително лоша година. Повеќе лоши,

ЦРНИЛА ИСПОЛНЕНИ СО ИСТОРИСКИ ПИСКОТ

ВО ЈАНУАРИ ПОЧНА БИТКАТА ЗА ПАЃАЊЕ НА ВЛАДИНИОТ ПРОЕКТ ЗА НОВА ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО ЗЕМЈАВА. ГРАЃАНИТЕ НА ВТОРИОТ РЕФЕРЕНДУМ ОСТАНАА ДОМА.

НА 26 ФЕВРУАРИ ЗАГИНАА МАКЕДОНСКИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ БОРИС ТРАЈКОВСКИ, ЧЛЕНОВИТЕ НА НЕГОВИОТ КАБИНЕТ И ЕКИПАЖОТ.

ХАШКИОТ ТРИБУНАЛ МУ ПОДГОТВУВА "НОВОГОДИШНА ЧЕСТИТКА" НА ЕКСМИНИСТЕРОТ ЉУБЕ БОШКОСКИ.

КОЈ ГО ЗАПАЛИ И КОЈ ГО ИЗГАСНА ОГНОТ ВО СКОПСКО КОНДОВО?

КОЈ Е СЛЕДНИОТ ПРОЕКТ НА ВРАНИШКОВСКИ?

отколку арни работи. Можевме ли да ги промениме? Па, во зависност од околностите и од можностите. Можевме ли да имаме подобар Закон за територијална организација, можевме ли да имаме поинаков резултат од референдумското изјаснување, можевме ли да го спасиме претседателот, можевме ли да го избегнеме Кондово, можевме ли да го одвратиме Љубе од бегство во Хрватска? На ова одговорете сами. Секој си има своја верзија и свои гледања. Она што за сите нас е заедничко е тоа што 2004 година никогаш нема да ја забораваме. Таа останува фосил во нашата историја.